

8.31x35.79	1	עמוד 11	כותרת - הארץ	21/03/2022	81031787-5
בנימין זאב הרצל - בהקשר לצינון - 80790					

להיות קודם בן אדם, אחר כך יהודי

שגיא אלבז

// האם אנחנו מוותרים על הערך של מדינה יהודית בשביל הפליטים מאוקראינה, שאל עמית סגל ב"אולפן שישי" לאחרונה (11.3) ומיד ענה: "בסוף הסיפור העיקרי הוא הסיפור הבא: מדינת ישראל קמה כדי להיות בית לעם היהודי. אם אנחנו נפתח את הדלת לסודאנים, נפתח את הדלת לפלסטינים, נפתח את הדלת לאוקראינים ללא הגבלה, נגיע מהר מאוד למצב שמסכן את הרוב היהודי".

סגל רואה בקליטה זמנית, מוגבלת ומפוקחת של פליטים אוקראינים איום דמוגרפי על הרוב היהודי בישראל. מבחינתו, הסכנה הממשית לחייהם משנית ביחס לשאלה אם הם יהודים, או "רק" גויים. סגל הוא מייצג מובהק של תפיסת הציונות הדתית המרכזית, שלמעשה אומרת: היה קודם כל יהודי, ורק אחר כך בן אדם. זאת אותה תפישה תיאולוגית העומדת בלב רעיון "העם הנבחר" ועליונות העם היהודי אל מול נחיתות "האחר".

היסוד התיאולוגי הוא מרכיב משמעותי במשטר האתנוקרט הישראלי, המייצר הייררכיה ברורה: ליהודי המאמין יש מעמד וזכויות יתר על בסיס מוצאו האתנו־דתי. כל זאת ביחס למי שאיננו יהודי על פי ההלכה, אך זכאי לעלות לישראל מכוח חוק השבות. אחרונים במדרג הזכויות הם אלה שמאיימים על הזהות היהודית באופן מובהק: אורחי ישראל הערבים וכמובן הפליטים – סודאנים בעבר, אוקראינים בהווה.

מבחינת סגל, אין מניעה לספח את רוב שטחי יהודה ושומרון, המאוכלסים במאות אלפי פלסטינים או אף שני מיליון (תלוי בהיקף הסיפוח), בלי לתת להם אזרחות, למרות האיום הטמון במהלך זה לרוב היהודי במדינת ישראל. אבל כשעל הפרק עומדת שאלת הקליטה הזמנית של אלפי פליטים ואולי עשרות אלפים, הוא מזהה סכנה מיידיית לזהות היהודית של המדינה. בהקשר זה מעניין לציין, שאפילו השמאל הציוני מצדיק את פתרון שתי המדינות בהבטחת "רוב יהודי" לישראל.

74 שנה לאחר הקמת המדינה, הגיע הזמן להתנער מתכתיב האיום הדמוגרפי ולשנות את נוהל הקליטה המבוסס על עיקרון אתנו־ביולוגי

הסכמה זו בין הימין לשמאל על עקרון הזהות היהודית של המדינה מלווה במחלוקת על הדרך: השמאל סבור שהדמוגרפיה, ולא האחיזה בקרקע, היא הערובה לתחייה הלאומית של הציונות; ואילו הימין רואה בהתיישבות היהודית ביהודה, שומרון ומזרח ירושלים ערך חשוב באתוס הציוני של המדינה היהודית. ואולם, 74 שנה לאחר הקמת המדינה הגיע הזמן להתנער מתכתיב האיום הדמוגרפי ולשנות את נוהל הקליטה המבוסס על עיקרון אתנו־ביולוגי ועל קרבת דם בלבד. באופן הזה גם נוכל לנתק את היסוד הגזעני ביהדות, המאמצת מוסר סלקטיבי, ובמקום זאת לפתח אתיקה ישראלית, חילונית, הומניסטית, השואבת השראה ממקורות אורחיים ותרבותיים.

האתיקה החדשה לא תתכחש ליהדות; היא תכיר בקיומה ואף תאמץ חלק מערכיה אשר עולים בקנה אחד עם עקרונות ההומניזם, החירות והשמירה על כבוד האדם. אבל המעמד של האתיקה החילונית יהיה עצמאי, ומאפייניה יתפתחו וישתנו. כך למעשה האזרחות והתרבות העבריות הישראליות, ולא היהדות, יעמדו במרכז ההווה והמוסר של האזרח הישראלי.

האתוס הלאומי הישראלי נשען על כמה עוגנים היסטוריים, שאינם נטועים בשורשים דתיים. אנו מציינים 160 שנה לספר המונומנטלי של משה הס "רומי וירושלים", ששירטט את חזון הציונות המדינית החילונית עוד לפני "מדינת היהודים" של הרצל, 120 שנה ליצירת שפה ותרבות עבריות ייחודיות, 80 שנה להחלטה על ביצוע "הפתרון הסופי", שבעקבותיה התחרו ללה שואת יהודי אירופה, ו-74 שנה להקמתה של מדינת ישראל – אלה נקודות זמן מכריעות, המייצרות זיכרון קולקטיבי ומצפן מוסרי של אומה. הן אלה אשר צריכות להנחות עכשיו את ממשלת ישראל ואזרחיה לקלוט פליטים מאוקראינה ולהתנער מתפישות לא אנושיות שמקדמים סגל ודומיו.

ד"ר אלבז הוא מרצה בק.מ.ה מכללת אורנים ומייסד "הבית החילוני" – המרכז ההומניסטי לתרבות ולחברה

סגל להתנער מהתפישות הלא אנושיות שלו ושל דומיו

צילום: תומר אפלבוים